

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«РИЗИКОЛОГІЯ»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань 05 «*Соціальні та поведінкові науки*»

Код та найменування спеціальності 051 «*Економіка*»

Освітньо-професійна програма «*Економіка підприємства*»

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності № 051 «*Економіка підприємства*»

« 30 » серпня 2024 р. протокол № 1.

Рег.№ 19 – 11 / 2024 – 25

1. Загальна інформація

Кафедра: Економіки промисловості
Викладач: **Ощепков Олександр Петрович**, доцент кафедри економіки промисловості, кандидат економічних наук, доцент

Профайл **Контакти:**
moto47rod@gmail.com
+380679046324

Освітній компонент викладається на 3 курсах у 5 семестрі

Кількість: кредитів - 3, годин - 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	Лабораторні
денна	30	20	10
заочна	8	4	4
Самостійна робота, годин	Денна -60		Заочна - 82

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Освітній компонент «РИЗИКОЛОГІЯ»

Динамічність, яка властива сучасному суспільству потребує наукової її оцінки, визначення можливих ризиків в той або іншій сфері діяльності, у часовому виміру для прийняття ефективних управлінських рішень. Це все полягає в застосуванні економічного інструментарію виміру цих ризиків адекватних вимогам та особливостям формування ринкової економіки. Для ефективного дослідження динамічних процесів, вироблення конкретних пропозицій, спрямованих на прийняття ефективних управлінських рішень необхідно розглянути форми, види, методи визначення ризиків джерела їх виникнення та наслідки впливу на результати фінансово-економічної діяльності підприємства.

3. Мета освітнього компоненту

Мета освітнього компоненту «Ризикологія» визначається наданням цілісної системи наукових знань теорії і практики економічних ризиків, методів їх вимірювання, прийомів зниження ступеня економічного ризику з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників розвитку підприємства, методів прогнозування кінцевого результату і вибору оптимальної стратегії підприємства в умовах невизначеності, випадковості та конфліктності.

Освітній компонент «Ризикологія» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонентів «Вища математика», «Економіка підприємства», «Теорія ймовірності та математична статистика», «Статистика», «Методика економічного аналізу діяльності підприємства».

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «РИЗИКОЛОГІЯ» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які

визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 051 «ЕКОНОМІКА» та освітньо-професійній програмі 051 «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА» підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК15. Здатність науково обґрунтованого передбачення розвитку явищ, об'єктів та процесів.

ЗК16. Здатність до пошуку та обрання найкращого (оптимального) результату.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК 15. Здатність самостійно розробляти економіко-математичні та прогностичні моделі для розв'язання економічних завдань

Програмні результати навчання:

ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних занять

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи ризикології			
1	Концептуальні засади ризикології в економіці та підприємстві	2	-
2	Характеристика економічних ризиків та джерел їх виникнення.	2	0,2
3	Класифікація ризиків за ознаками, їх сутність та функції	2	0,3
4	Сутність та функції ризик-менеджменту.	2	0,5
5	Способи і методи зниження рівня економічного ризик.	2	0,5
Змістовний модуль 2.			
Методологічні основи вимірювання та кількісної оцінки видів економічного ризику			
6	Системний аналіз ризику в економіці та підприємстві	2	0,5
7	Методи кількісної оцінки економічних ризиків	2	0,5
8	Виробничі ризики та особливості методів їх оцінки.	2	0,5
9	Фінансові ризики та особливості їх оцінки	2	0,5
10	Інвестиційні ризики та особливості їх оцінки	2	0,5
Разом за ОК:		20	4

5.2 Перелік лабораторних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Формування особистої інформаційної бази даних для розрахунків	2	0,5
2	Розрахунок кількісних показників на підставі даних таблиці	2	0,5
3	Розрахунок системи коефіцієнтів ліквідності, стійкості і оборотності	2	1
4	Визначення середніх значень коефіцієнтів	2	1
5	Побудова моделі визначення ступеню ризику підприємства	2	1
Всього за ОК:		10	4

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	<i>Написання реферату з теми:</i>		
1	Еволюція поглядів на проблему ризиків	4	10
2	Характеристика видів ризику в різних сферах економічної діяльності, їх особливості	4	6
3	Зв'язок невизначеності та ризику. Сутність економічного ризику.	5	6
4	Етапи управління кризовою ситуацією на підприємстві харчової промисловості. Особисте завдання	10	15
5	Способи зниження рівня економічного ризику. Роль інформаційного забезпечення в ризик-менеджменті	4	6
6	Якісний та кількісний аналіз ризику. Абсолютні та відносні показники економічного ризику. Загальні підходи до аналізу ризику. Особисте завдання	10	11

7	Використання методу дерева рішень для управління ризиками. Метод аналізу доцільності витрат, його сутність, переваги та недоліки. Метод аналізу сценаріїв та його сутність.	5	6
8	Технічні, безпосередньо виробничі, постачальницькі ризики: їх характеристика та джерела виникнення.	4	6
9	Методи зниження фінансового ризику на підприємствах харчової промисловості. Особисте завдання	10	10
10	Аналіз альтернативних сценаріїв розвитку проекту. Оцінка ризику країни в рамках прийняття інвестиційних рішень	4	6
Всього за ОК:		60	82

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- *модульні контрольні роботи;*
- *виконання і захист лабораторних робіт;*
- *усне опитування;*

Підсумковий контроль – *диф.залик*

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
<u>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи ризикології</u>		
Лабораторні роботи*(2*10)	20	-
Письмова модульна робота	20	20
Самостійна робота*	10	30
Всього за змістовний модуль 1	50,0	50,0
<u>Змістовний модуль 2. Методологічні основи вимірювання та кількісної оцінки видів економічного ризику</u>		
Лабораторні роботи*(3*10)	30	20
Письмова модульна робота	20	20
Самостійна робота*	0	10
Всього за змістовний модуль 2	50,0	50,0
Всього	100,0	100,0

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в Одеському національному технологічному університеті.

Лабораторні роботи

8,5 - 10 балів	<i>Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді</i>	відмінно
6,9 - 8,4 балів	<i>Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності</i>	дуже добре
5,3 – 6,8 балів	<i>Лабораторна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки</i>	добре
3,7 – 5,2 балів	<i>Лабораторна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки</i>	достатньо
0-3,6 балів	<i>Лабораторна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді</i>	незадовільно

Тестування – модульна робота

18,0 -20,0	<i>90 - 100 % правильних відповідей</i>	відмінно
14,8 – 17,9	<i>74 – 89% правильних відповідей</i>	дуже добре
12,0- 14,7	<i>60 – 73% правильних відповідей</i>	добре
7,1 -11,9	<i>35 – 59 % правильних відповідей</i>	достатньо
0-7,0	<i>0-34 % правильних відповідей</i>	незадовільно

Самостійна робота

8,0 –10,0 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді</i>	відмінно
6,0 – 7,9 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності</i>	дуже добре
4,0 – 5,9 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки</i>	добре
2,0 –3,9 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки</i>	достатньо
0 – 1,9 балів	<i>Самостійна робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді</i>	незадовільно

Самостійна робота

25,0 –30,0 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді</i>	відмінно
20,0 –24,9 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності</i>	дуже добре
16,0 – 19,9 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки</i>	добре
10,0 –15,9 балів	<i>Самостійна робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки</i>	достатньо
0 – 9,9 балів	<i>Самостійна робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді</i>	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально- демонстративний метод.

Лабораторні заняття: аналіз конкретних ситуацій з виконання ситуаційно-розрахункових задач.

Самостійна робота (реферати, робота з навчально-методичними матеріалами, робота зі статистично-аналітичними звітами).

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

- 1.Ощепков О.П. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу «Ризикологія» для здобувачів СВО «Бакалавр» спеціальності 051«Економіка» денної та заочної форм навчання: Одеса, ОНТУ. - 2023. -17 с.9 (Електроний варіант)
- 2.Ощепков, О. П. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу "Ризикологія" [Електронний ресурс] : для студентів СВО "Бакалавр" спец. 051 "Економіка" ден. та заоч. форм навчання / О. П. Ощепков ; відп. за вип. О. І. Павлов ; Каф. економіки промисловості. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — 18 с.
- 3.Ощепков, О. П. Методичні вказівки до практичних занять з курсу "Ризикологія" [Електронний ресурс] : для студентів СВО "Бакалавр" спец. 051 "Економіка" ден. та заоч. форм навчання / О. П. Ощепков ; Каф. економіки промисловості. — Одеса : ОНАХТ, 2020. 26 с.
- 4.Ощепков О.П. Конспект лекцій з дисципліни «Ризикологія». Одеса: ОНТУ. 2023 (Електронний варіант)

Додаткові:

- 1.Офіційний веб-портал «Законодавство України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
- 2.Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
- 3..Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України <https://minjust.gov.ua/>

9.Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, Корпоративному кодексу ОНТУ, Кодексу академічної доброчесності ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУК, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців

Викладач

/ПІДПИСАНО/

Олександр ОЩЕПКОВ

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол від « 30 » 08 _____ 2024 р. № 1 _____

Завідувач кафедри

/ПІДПИСАНО/

Олександр ПАВЛОВ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП 051«Економіка підприємства»

професор кафедри економіки промисловості

/ПІДПИСАНО/ Тетяна КУЛАКОВСЬКА